

Sygn. akt II Ka 670/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie Wydział II Karny w składzie:

Przewodniczący: SSO Marcin Świerk

Sędziowie: SSO Waldemar Nycz

SSO Grażyna Artymiak (spr.)

Protokolant: protokolant Beata Szczotkowska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Rzeszowie - Renaty Stopińskiej – Witkowskiej

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 marca 2016 r.

sprawy T. L.

oskarżonego o przestępstwo z art. 222 § 1 k.k., art. 226 § 1 k.k.

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Rzeszowie

Zamiejscowego Wydziału Karnego z siedzibą w Strzyżowie

z dnia 7 października 2015 r., sygnatura akt XIV K 171/14

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Strzyżowie do ponownego rozpoznania.

SSO Grażyna Artymiak SSO Marcin Świerk SSO Waldemar Nycz

Sygn. akt II Ka 670/15

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 11 marca 2016 r.

Sąd Rejonowy w Rzeszowie XIV Zamiejscowy Wydział Karny z/s w Strzyżowie wyrokiem z dnia 7 październik 2015 r. (sygn. akt XIV K 171/14), uznał oskarżonego T. L. za winnego popełnienia czynu zabronionego określonego:

- 1) w art. 222 § 1 kk, polegającego na tym, że oskarżony w dniu 13 lipca 2014 r., w miejscowości D., woj. (...), znajdując się w stanie nietrzeźwości 1,03 mg/dm³ oraz 1,02 mg/dm³ alkoholu etylowego w wydychanym powietrzu, poprzez uderzenie dłonią w tułów funkcjonariusza Policji w osobie sierżanta J. B., naruszył nietykalność cielesną funkcjonariusza publicznego podczas wykonywanych przez wymienionego obowiązków służbowych;
- 2) w art. 226 § 1 kk, polegającego na tym, że oskarżony w dniu 13 lipca 2014 r., w miejscowości D., woj. (...), znajdując się w stanie nietrzeźwości 1,03 mg/dm³ oraz 1,02 mg/dm³ alkoholu etylowego w wydychanym powietrzu, poprzez wypowiedzanie następujących słów: „spierdalaj chuju, ty kurwa chuja wiesz jak było” znieważył funkcjonariusza Policji w osobie sierżanta J. B., podczas i w związku z pełnieniem przez wymienionego obowiązków służbowych.

Za popełnienie tak przypisanych czynów Sąd Rejonowy orzekł wobec oskarżonego T. L.:

- 1) na podstawie art. 222 § 1 kk grzywnę w wymiarze 100 stawek dziennych, określając wysokość stawki dziennej na kwotę 20,00 zł,
- 2) na podstawie art. 226 § 1 kk grzywnę w wymiarze 50 stawek dziennych, określając wysokość stawki dziennej na kwotę 20,00 zł.

W miejsce kar jednostkowych, na podstawie art. 85 kk i art. 86 § 1 kk, Sąd Rejonowy orzekł wobec oskarżonego T. L. karę łączną grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych, określając wysokość stawki dziennej na kwotę 20,00 zł, na poczet której na podstawie art. 63 § 1 kk zaliczył okres zatrzymania oskarżonego w dniu 13 lipca 2014 roku od godziny 1.00 do godziny 22.00.

Tym samym wyrokiem na podstawie art. 627 kpk Sąd zasądził od oskarżonego T. L. na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe w całości w kwocie 1.076,00 zł.

Wyrok Sądu Rejonowego zaskarżył obrońca oskarżonego T. L., który przywołując przepisy art.438 pkt 2 i 3 kpk, zarzucił:

1. Obrzęę przepisów postępowania mogącą mieć wpływ na treść orzeczenia, a to:

a) art. 167 kpk w zw. z art. 169 kpk poprzez brak rozstrzygnięcia przez Sąd Rejonowy w przedmiocie wniosku dowodowego złożonego na rozprawie w dniu 29 kwietnia 2015 r. dotyczącego dopuszczenia dowodu z opinii lekarza biegłego neurologa,

b) art. 170 kpk w zw. z art. 405 kpk w ten sposób, że Sąd I instancji dokonał zamknięcia przewodu sądowego bez wydania w przedmiocie wniosku dowodowego stosownej decyzji procesowej w zakresie jego uwzględnienia bądź oddalenia, a złożonego w dniu 29 kwietnia 2015 r.

c) art. 4 kpk, art. 7 kpk, art. 92 kpk, art. 410 kpk poprzez naruszającą zasady prawidłowego rozumowania omijającą wskazania wiedzy i doświadczenia życiowego, nieuwzględniającą całokształtu okoliczności ujawnionych w toku rozprawy, pomijającą okoliczności przemawiające na korzyść oskarżonego, ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego i ustaleniu na jego podstawie, iż oskarżony jest winny popełnienia zarzucanych mu czynów, podczas gdy prawidłowa i wszechstronna ocena zebranego w sprawie materiału dowodowego przeczy takiemu rozstrzygnięciu, albowiem:

- Sąd oceniając zebrany materiał dowodowy nadał walor wiarygodności wyjaśnieniom oskarżonego T. L. z dnia 13 lipca 2014 r. złożonych w toku postępowania przygotowawczego podczas, gdy wyjaśnienia te złożone zostały przez w/w bez uprzedniego zbadania przez funkcjonariusza policji stanu trzeźwości, mimo że świadek K. M. zeznał, iż w przypadku gdy osoba przesłuchiwana znajdowała się uprzednio w stanie nietrzeźwości przed przystąpieniem do przesłuchania sprawdza się stan jej trzeźwości,
- Sąd odmówił nadania waloru wiarygodności wyjaśnieniom oskarżonego w zakresie utraty przez niego przytomności, niepamięci zdarzenia oraz okoliczności zarówno go poprzedzających, jak i występujących bezpośrednio po nim,
- Sąd uznał zeznania świadka K. M. za w pełni wiarygodne podczas gdy świadek ten zeznał, że nie pamięta przesłuchania oskarżonego T. L., ani jego okoliczności oraz faktu, że świadek ten zeznał, iż przed przystąpieniem do czynności procesowych z osobą, która wcześniej znajdowała się w stanie nietrzeźwości należy sprawdzić jej stan trzeźwości a w dokumentacji PDOZ KPP brak jest dowodu wykonania takiego badania,

d) art. 7 kpk poprzez dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny dowodów i przyjęcie za podstawę rozstrzygnięcia wniosków zawartych w opinii biegłych (wraz z opinią uzupełniającą), podczas gdy zdaniem obrony sporządzone w

przedmiotowej sprawie opinie zawierają szereg błędów i niedokładności, które nie zostały przez biegłych w sposób dostateczny udowodnione, a następnie wyjaśnione w czasie ustnego przesłuchania przed Sądem, albowiem:

- opiniujący w sprawie biegli podczas dokonywania ustaleń i oceny (w szczególności w opinii uzupełniającej z dnia 4 sierpnia) weszli w rolę sądu ustalając treść prawa i dokonując jego wykładni poprzez przyjęcie, że w przedmiotowej sprawie zastosowanie znajduje art. 31 § 3 kk, co w konsekwencji doprowadziło do uznania, iż oskarżony w momencie czynu był zdolny do rozpoznania znaczenia czynu i pokierowania swoim postępowaniem,
- opiniujący w sprawie biegli nie rozpoznali u oskarżonego przebytego wstrząśnienia mózgu, podczas gdy powyższemu przeczy materiał dowodowy w postaci dokumentacji medycznej, która nie została zakwestionowana.

2. Błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia mogący mieć wpływ na treść tego orzeczenia polegający na przyjęciu, że oskarżony T. L. w chwili popełnienia zarzucanego mu czynu miał zachowaną zdolność do rozumienia znaczenia czynu i pokierowania swoim postępowaniem, podczas gdy wszechstronne rozważenie całokształtu materiału dowodowego zebranego w przedmiotowej sprawie doprowadziłoby do wprost przeciwnych wniosków.

W konsekwencji Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego od zarzucanych mu aktów oskarżenia czynów, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zarzucająca Sądowi Rejonowemu naruszenie przepisów postępowania zasługuje na uwzględnienie, o ile Skarżący wnosi o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Strzyżowie.

Na wstępie zwrócić należy uwagę, że wyrok w dniu 7 października 2015 r. został wydany przez Sąd Rejonowy w Rzeszowie Wydział Zamiejscowy z/s w Strzyżowie, jednakże na mocy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 września 2015 r. w sprawie utworzenia Sądu Rejonowego w Strzyżowie (Dz. U. 2015, poz. 1594) utworzono w obszarze właściwości Sądu Okręgowego w Rzeszowie Sąd Rejonowy w Strzyżowie, dlatego też Sąd Okręgowy uchylając zaskarżony wyrok przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Strzyżowie jako rzeczowo i miejscowo właściwemu do jej rozpoznania.

Rozstrzygając o sprawstwie i winie T. L. w odniesieniu do zarzucanych mu czynów z art. 222 § 1 kk i z art. 226 § 1 kk Sąd orzekający oparł się przede wszystkim na zeznaniach funkcjonariuszy policji potwierdzających treść notatek urzędowych przez nich sporządzonych w związku z dokonanymi czynnościami po zatrzymaniu oskarżonego. Wskazana wyżej kwestia wynika jednoznacznie z fragmentów uzasadnienia zaskarżonego wyroku. Istotne będzie przy tym przypomnienie, że T. L. poza złożonymi w dniu 13 lipca 2014 r., słuchany jako podejrzany, a następnie oskarżony wyjaśnieniach konsekwentnie nie przyznawał się do popełnienia zarzucanych mu czynów. Sąd nie dał wiary tym wyjaśnieniom, natomiast wiarą obdarzył właśnie te pierwsze z wyjaśnień oskarżonego złożone w dniu 13 lipca 2014 r. w dniu zatrzymania.

Dowodowe wątpliwości budzi jednak ta czynność procesowa, zważywszy na stan nietrzeźwości oskarżonego w dniu 13 lipca 2014 r. i przesłuchanie go w charakterze podejrzanego w tym samym dniu. Jak słusznie zarzuca Skarżący, przy braku ponownej próby trzeźwości oskarżonego, przesłuchanie T. L. po upływie kilku bądź kilkunastu godzin od momentu wcześniejszego badania, poddaje pod wątpliwość jego trzeźwość podczas tej czynności procesowej. Należało zatem wykluczyć sygnalizowaną przez obrońcę oskarżonego sytuację, w której oskarżony został przesłuchany w charakterze podejrzanego, a jeszcze mógł znajdować się w stanie np. po użyciu alkoholu. Nie wykluczono by przesłuchanie odbyło się w warunkach zapewniających oskarżonemu swobodę wypowiedzi. Ponieważ konsekwencją odebrania wyjaśnień od podejrzanego w warunkach wyłączających swobodę wypowiedzi jest, zgodnie z art. 171 § 7 kpk, wyłączenie tej czynności z materiału dowodowego mogącego stanowić źródło dowodowe ustaleń faktycznych.

Należy w tym miejscu zwrócić uwagę na art. 42 ust. 2 Konstytucji RP, zgodnie z którym każdy przeciwko komu jest prowadzone postępowanie karne ma prawo do obrony we wszystkich stadiach postępowania oraz na art. 45 ust. 1 Konstytucji RP statuujący prawo każdego do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy. W tej mierze należy wziąć pod uwagę, okoliczność, czy prawo do obrony było przestrzegane, a w szczególności, czy oskarżony miał daną możliwość wzruszenia autentyczności dowodów oraz czy przyznanie się do winy odebrane podczas przesłuchania było dobrowolne, a nie uzyskane podstępnie lub w drodze wymuszenia i czy jakość dowodów, włącznie z okolicznościami ich uzyskania, nie budzi wątpliwości co do ich poprawności, wiarygodności i dokładności. W odniesieniu do prawa niedostarczania dowodów na własną niekorzyść oraz prawa do zachowania milczenia są one powszechnie uznawanymi standardami międzynarodowymi, które leżą w samym sercu rzetelnej procedury. Prawo do niedostarczania dowodów na własną niekorzyść jest przede wszystkim związane z poszanowaniem woli osoby oskarżonej do zachowania milczenia.

W świetle standardów międzynarodowych i przepisów Konstytucji RP oraz kodeksu postępowania karnego, w realiach niniejszej sprawy, trudno jest mówić, aby w odniesieniu do T. L. przestrzegano zasady rzetelnego procesu skoro za główny dowód jego winy uznano jego wyjaśnienia złożone w kwestionowanych przez obrońcę warunkach. Nie chodzi przy tym o wątpliwości co do stanu trzeźwości oskarżonego, ale także jego stanu zdrowia związanego ze stwierdzonym wstrząśnieniem mózgu (dokumentacja leczenia szpitalnego). Konsekwencją tego jest zasadne domniemanie, iż nie znał on w tym czasie przysługujących mu uprawnień (gwarancji procesowych), do których należy przede wszystkim prawo do niedostarczania dowodów na własną niekorzyść oraz prawo do zachowania milczenia.

Reasumując stwierdzić należy, że wykorzystanie przez Sąd przeciwko oskarżonemu dowodu w postaci jego wyjaśnień złożonych w dniu zatrzymania i nadanie tym wyjaśnieniom rangi rozstrzygającego dowodu w kwestii sprawstwa i winy oskarżonego, stanowi naruszenie wynikającego z cytowanych powyżej przepisów prawa do sprawiedliwego i rzetelnego procesu.

Zgodzić należy się ze Skarżącym, że Sąd orzekający do momentu zamknięcia przewodu sądowego nie wydał postanowień oddalających wniosek obrońcy o dopuszczenie dowodu z opinii neurologa. Tym niemniej po zgłoszeniu tego wniosku Sąd dopuścił dowód z uzupełniającej opinii biegłych psychiatrów i psychologa. Można byłoby ten dowód traktować jako zmodyfikowane uwzględnienie wniosku obrońcy oskarżonego, wówczas zarzuty apelacji nie miałyby takiej wymowy, gdyby nie to, że Sąd – za przyzwoleniem stron – przeprowadził dowód z opinii biegłych w sposób ułomny (bez udziału jednego z opiniujących wcześniej psychiatrów). O stanie zdrowia psychicznego oskarżonego wypowiada się zgodnie z art. 202 kpk w procesie karnym przynajmniej dwóch biegłych psychiatrów. Sąd nie zadbał o prawidłowe przeprowadzenie dowodu z opinii zespołu biegłych, których udział w bezpośrednim przesłuchaniu jest konieczny i niezbędny dla poprawności tego dowodu. Dlatego też przy wadliwości tego dowodu, zarzuty apelacyjne odnośnie pominięcia istotnego z punktu widzenia obrony oskarżonego dowodu, przy uwzględnieniu powyższych uwag, zaskarżone orzeczenie dotknięte jest wadliwością i musiało zostać uchylone.

Ponieważ rozpoznanie środka odwoławczego w tym zakresie jest wystarczające do wydania orzeczenia, Sąd uznał za zasadne, zgodnie z dyspozycją art. 436 kpk, ograniczenie rozpoznania apelacji właśnie do tych omówionych powyżej okoliczności, tym bardziej że w zaistniałym w niniejszej sprawie układzie procesowym rozpoznanie pozostałych zarzutów uznać należy za przedwczesne, a nawet byłoby ono bezprzedmiotowe dla dalszego toku postępowania.

Mając na względzie powyższe okoliczności, na podstawie art. 437 kpk, art. 449 kpk i art. 456 kpk Sąd Okręgowy uchylił zaskarżone orzeczenie przekazując sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Rzeszowie.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd winien przede wszystkim dążyć do wyeliminowania wątpliwości co do sprawstwa i winy oskarżonego, po wyeliminowaniu wadliwych dla czynienia ustaleń faktycznych dowodów. Po przeprowadzeniu niezbędnych - związanych z tym czynności procesowych - Sąd I instancji podda ponownie gruntownej analizie wyjaśnienia oskarżonego i zeznania świadków oraz inne dowody, zwracając szczególną uwagę na poprawność przeprowadzanych czynności dowodowych, wyda orzeczenie zachowując rzetelność postępowania, oraz przedstawi (o ile zajdzie taka konieczność) jego motyw w pisemnym uzasadnieniu.

SSO Grażyna Artymiak SSO Marcin Świerk SSO Waldemar Nycz